

Luka Pejić

Filozofski fakultet u Osijeku

ADOLF HITLER – DJETINJSTVO I MLADOST

DJETINJSTVO ADOLFA HITLERA

Adolf Hitler rođen je u austrijskom gradiću Braunau am Inn 20. travnja 1889., kao četvrto od ukupno šestoro djece carinskog činovnika Aloisa Hiltera⁶⁰⁰ i njegove žene Klare (rođene Pözl). Obitelj mu je pripadala malograđanskom sloju a mladi je Hitler pohađao mjesnu školu gdje je pokazao određenu nadarenost.⁶⁰¹ Poznato je kako je u djetinjstvu Hitler obožavao čitati knjige njemačkog pisca Karla Mayja; uzbudljive priče o sukobima Indijanaca i kauboja predstavljale su magični bijeg za mnogu djecu iz konzervativnih sredina srednje Europe s početka 20. stoljeća.⁶⁰² Pretpostavlja se da je Alois tukao Hitlera dok je ovaj bio dijete; naglašavanje tog podatka prilikom pisanja Hitlerove biografije danas nerijetko izaziva negodovanje, zbog naizgled više ili manje opravdane želje da se izazove suosjećanje s mladim Adolfom. Alois Hitler navodno je zlostavljao i svoju dvadeset tri godine mlađu ženu Klaru.^{603 604}

U srednjoj školi u Linzu Hitler je izgubio volju za učenjem. Godine 1900., neposredno nakon smrti brata Edmunda, trebao je donijeti odluku o svom daljnjem školovanju. Izbor se sveo na prestanak školovanja, pohađanje tzv. Realschule, koja je naglasak stavljala na tehničke i znanstvene predmete, ili upis u Gimnaziju. Budući da je sve važne odluke u obitelji donosio konzervativni Alois, koji je humanističke studije smatrao nevažnima i nepraktičnima, Adolf je upisao Realschule koju je pohađao do 1905. Služba državnog činovnika bila je svojevrsni ideal obitelji Hitler te se otac nadao kako će njegov sin krenuti tim putem. Očekivanja Aloisa Hitlera postala su teško breme mladog Adolfa koji je sve češće dolazio u sukobe sa svojim ocem jer nije želio graditi karijeru u birokratskim zanimanjima već je sve više naginjao umjetnosti. Srednjoškolski dani Adolfa Hitlera bili su ispunjeni zbunjenošću, povučenošću i gnjevom, što je uvelike odredilo njegov daljnji život. Zabilježeno kako je tada imao loše ocjene iz nekoliko predmeta, te je bio među manje uspješnim učenicima u svom razredu. Također, kao poznata politička figura 1920-ih govorio je kako je u srednjoškolskim danima usvojio ideje njemačke nadmoći i pangermanizma. Pretpostavlja se da je Hitler, prije odlaska u Beč 1907., znao vrlo malo ili gotovo ništa o antisemitskoj ideologiji.⁶⁰⁵

600 Poznato je nekoliko kontroverznih teorija o promjeni prezimena Hitlerova oca Aloisa iz Schickelgruber u Hitler. Franz Jetzinger također je nastojao rasvijetliti Fuehrerovo porijeklo; prema njemu Hitlerov djed je bio Židov iz Graza, no za to nemamo gotovo nikakvih pouzdanih dokaza.

601 Overy, Richard, "Diktatori - Hitlerova Njemačka i Staljinova Rusija", Naklada Ljevak, Zagreb, 2005., str. 14.

602 Smith, Bradley F., "Adolf Hitler – His Family, Childhood and Youth", Stanford University, California, 1967., str. 66.

603 Victor, George, "Hitler – The Pathology of Evil", Brassey's, Virginia, 1998., str. 28-29.

604 U knjizi "Hitler's Millennial Reich: Apocalyptic Belief and the Search for Salvation", str. 108., David Redles piše kako je Hitler imao sretno djetinjstvo ispunjeno "fantazijom i igrom".

605 Smith, Bradley F., "Adolf Hitler", str. 68- 88.

U *Mein Kampfu* je napisao kako je posebno volio nastavu povijesti te je iznimno cijenio svog profesora. “Možda je za moj cjelokupni kasniji život bilo određujuće, da mi je jednom sreća podarila takvog nastavnika, koji je kao jedan od rijetkih znao shvatiti, da za nastavu i ispit učini presudnim stajališta. U mojem tadašnjem profesoru dr. Leopoldu Potschu, na realnoj školi u Linzu ovaj je zahtjev bio utjelovljen na stvarno idealan način. Stari je gospodin, istovremeno dobroćudnog ali i suzdržanog nastupa, bio u stanju naročito briljantnom rječitošću ne samo prikovati našu pozornost, već nas stvarno i zanijeti. Još i danas se s blagom ganutošću prisjećam tog sijedog čovjeka koji je u žaru svojih izlaganja pridonosio da ponekad zaboravimo sadašnjost, prenoseći nas kao začarane iz prohujalih vremena te maglene koprane tisućogodišnjeg, inače suhoparnog, povijesnog sjećanja, u živu stvarnost. Mi bismo tada sjedili, često puta dovedeni do vatrenog oduševljenja, nekad čak ganuti do suza.”⁶⁰⁶ Godine 1905., dvije godine nakon smrti oca Aloisa, Hitler je odustao od školovanja.

U djetinjstvu Adolf Hitler nije imao pravih prijatelja, a u školi su ga smatrali svojeplavim i svadljivim. Išao je na misu u majčinu crkvu, gdje je pjevao u zboru, što je ostavilo neizbrisiv dojam – ne toliko zbog sadržaja koliko zbog čarolije samog obreda. Poslije je govorio: “Opijalo me misno blještavilo.” Zbog očeva posla obitelj Hitler se više puta selila, a Adolf nije imao srdačan odnos sa svojim ocem. Iako je bio ženskar, Alois Hitler se 1885. vjenčao s Klarom Pözl. Živeći s mužem koji joj nije pokazivao ljubav i tražeći utjehu u katoličanstvu, Klara je vodila nesretan život, koji je ublažavala samo duboka ljubav njezina sina. Kad je umrla od raka dojke 1907., četiri godine nakon muža, mladi je Adolf doživio traumu. Hitler je tako ostao samotnjak, bez bliskih odnosa sa ženama, ako ne računamo romantičnu vezu s nećakinjom koja se zatim ubila i kasniju vezu s Evom Braun. U pubertetu je zaključio da je svijet žalosno i nesnosno mjesto.⁶⁰⁷

Jedini zabilježeni prijatelj iz njegove mladosti bio je August Kubizek, kojeg je upoznao u Linzu. Obojica su sanjali o karijerama umjetnika. Mlađi je Kubizek u Hitleru vidio oličenje snage i odlučnosti te je s njim dijelio prijezir prema malograđanskoj srednjoj klasi i carističkim činovnicima.⁶⁰⁸ Kubizek je napisao kako bi Hitler postao iznimno uzrujan kada bi neka djevojka započela flertovati s njim. Navodno se u Linzu zaljubio u dvije godine stariju Stefanie, djevojku iz srednje klase koja je postala njegova opsesija i nikad uzvraćena ljubav. Prema Kubizeku, Hitler je zamišljao razgovore sa Stefanie i čak je maštao kako bi ju zaprosio, no nikada nije imao dovoljno hrabrosti da joj se obrati.⁶⁰⁹ S navršenih osamnaest godina Hitler je sve podredio svojim nejasnim umjetničkim snovima, jednom obliku eskapizma od turobne stvarnosti.⁶¹⁰

606 Hitler, Adolf, “Moja borba”, Kvruga izdavaštvo, 199-, str. 19.

607 Green, Vivian H. H., “Ludilo kraljeva”, Naklada Ljevak, Zagreb, 2006., str. 315-316.

608 Smith, B. F., “Adolf Hitler”, str. 100-108.

609 Victor, George, “Hitler”, str. 37-38.

610 Smith, B. F., “Adolf Hitler”, str. 100-108.

BEČKI DANI

Nakon smrti majke otišao je u Beč kako bi ostvario karijeru slikara ili arhitekta, no to mu nije uspjelo.

“Kada mi je umrla majka, Sudbina je već u neku ruku donijela svoju odluku. U tim posljednjim mjesecima njene bolesti otputovao sam u Beč radi polaganja prijamnog ispita na Akademiji. Opskrbljen debelim zavežljajem crteža, pošao sam tada na put uvjeren da ću ispit položiti s lakoćom. U realci sam već bio daleko najbolji crtač u svom razredu. Od tada se moja sposobnost izvanredno dalje razvila, tako da me je moje vlastito zadovoljstvo učinilo ponosnim i sretnim – nadajući se najboljem. Samo bi se ponekad javila jedna sjena: činilo mi se da je moj slikarski talent mogao biti nadmašen crtačkim, naročito na skoro svim područjima arhitekture. Tako je rastao moj interes za arhitekturu, i to sve više i više. To se još ubrzalo, naročito nakon što sam s još nepunih šesnaest godina smio na dva tjedna otputovati u posjet Beču. Otputovao sam tamo da bih proučio galeriju slika u dvorskom muzeju, ali sam se zanimao skoro jedino za muzeje. Danima sam, od rana jutra do kasno u noć, jurio od jedne do druge znamenitosti, ali su to uvijek bile samo građevine, koje su me u prvom redu opčinjavale. Tako sam satima mogao stajati pred Operom, satima se diviti Parlamentu; cijela Ringstrasse je na mene djelovala kao čarolija iz tisuću i jedne noći. Sada sam, po drugi puta, bio u lijepom gradu i s gorućim nestrpljenjem, čak i gordim samopouzdanjem, čekao rezultate svoga prijamnog ispita. Bio sam toliko uvjeren u uspjeh, da me je obavijest o odbijanju pogodila kao iznenađan udar grom iz vedra neba. A ipak je bilo baš tako. Kad sam se predstavio rektoru i zamolio ga za objašnjenje razloga zbog kojih nisam primljen u opću slikarsku školu Akademije, taj me je gospodin uporno uvjeravao da se iz mojih donesenih crteža nedvosmisleno iskazuje moja nepodobnost za slikara, te da je očigledna moja sposobnost za područje arhitekture. Za mene, ni u kom slučaju, nije slikarska, već bi u pitanje došla škola arhitekture na Akademiji. Neshvatljivo je da do sada nisam pohađao ni graditeljsku školu, a niti nastavu arhitekture. Teško potresen, napustio sam hansensko raskošno zdanje na Schillerplatzu, po prvi puta u svom mladom životu u nesuglasju sa samim sobom. Ono što sam čuo o svojoj sposobnosti, odjednom mi se činilo kao prodoran bljesak otkrića raskoraka od kojeg sam još odavno patio, a da do sada nisam mogao nikako naći čisti račun o tome, zašto i zbog čega. U nekoliko sam dana saznao, eto, i sam, da bih jednom mogao postati graditelj. Dakako, put je bio nečuveno težak, jer ono što sam do tada iz prkosa propuštao u realci, sada mi se trebalo gorko osvetiti. Pohađanje arhitektonske škole na Akademiji bilo je ovisno o pohađanju građevinske tehničke škole, a pristup u nju, uvjetovan je prethodno položenom srednjoškolskom maturom. Sve mi je to potpuno nedostajalo. Po ljudskim mjerilima, ispunjenje moga umjetničkog sna nije više, dakle, bilo moguće.”⁶¹¹

Nakon što nije uspio upisati Umjetničku akademiju Hitler je često odlazio na koncerte i u kazalište slušajući Wagnerove opere kojima je dirigirao skladatelj Gustav Mahler.⁶¹² Hitler se divio bečkoj monumentalnoj arhitekturi; doživljavao ju je kao izraz moći i veličanstvene povijesti.⁶¹³ Kada je uslijed nedostatka novca ostao bez smještaja, dane je

611 Hitler, A., “Moja borba”, str. 25-26.

612 Overy, R. “Diktatori”, str. 14.

613 Evans, Richard J., “The Coming of the Third Reich”, The Penguin Press, New York, 2003., str. 163.

provodio s bečkim beskućnicima tražeći privremene poslove.⁶¹⁴ Nije poznato koliko je fizičkog posla Hitler kao mladić obavio u Beču. Ipak, upravo se tamo po prvi put susreo s idejom o sindikatu, kao mjestu radničkog udruženja. Tvrdio je kako ga je sablažnjavalo radničko odbijanje “svega”. Za njega najiritantnije socijalističke priče koje su kružile među radnicima bile su one o državi kao kapitalističkom izumu. Iako je isprva nastojao zadržati mišljenje za sebe, kasnije je došao u sukob s kolegama koje je zamrzio zbog njihovih uvjerenja. Kada je židovstvo doveo u neraskidivu vezu s omraženim marksizmom, stvorio je pogubnu političku mantru koja će mu omogućiti streloviti politički uspon za nešto više od dva desetljeća.⁶¹⁵

U suradnji sa skitnicom Reinholdom Hanischom, Hitler je oko 1910. počeo slikati razglednice i manje crteže s motivima Beča, kako bi si mogao osigurati nekakav prihod za život. Često je reproducirao jednu te istu sliku, ali znao je biti i originalan te iznimno brz u izradi radova osrednje kvalitete. Kao vođa Trećeg Reicha s ogorčenjem se prisjećao vremena kada je svoje radove morao prodavati sramotno ispod cijene.⁶¹⁶

U petogodišnjem mladenačkom razdoblju u Beču nema mnogo znakova koji bi ukazivali na njegovu kasniju političku karijeru; zanimala ga je pučka politika i privlačio pangermanski nacionalizam, no u tom ranom stadiju nije jasno je li njegov nacionalizam bio i izričito antisemitski. Kako god bilo, nije bio član niti jedne etablirane političke opcije. No, plah, uljudan mladić, nespretn u društvu, koji je ponekad znao biti i grub i nepopustljiv u svojim nazorima, neiskren, sebičan i bešćutan prema prijateljima, prepoznatljivo je nagovijestao podvojenju ličnost iz tridesetih godina.⁶¹⁷ Njegov život, a nažalost i živote milijuna drugih ljudi, jednim dijelom je odredio i osjećaj manje vrijednosti koji je Hitler razvio tijekom svojih bečkih dana.

William A. Jenks je u svojoj knjizi “Vienna and the Young Hitler” (1960.) nastojao što vjernije dočarati duh grada Beča u kojem je Hitler proveo, kako sam autor kaže, šest besciljnih ali iznimno važnih godina. Jenks tvrdi kako je razvoj ideje o totalitarnom nacionalizmu u sruću kozmopolitiskog europskog grada, koji je predstavljao polazišnu točku ideje o zajedništvu kršćanske civilizacije, jedna od najvećih ironija našeg vremena.⁶¹⁸

U drugoj polovici 19. stoljeća, Beč je zahvatila industrijska revolucija s kojom su došla i određena društveno-politička previranja. Liberali, komunisti, njemački nacionalisti i ostali borili su se za svojih pet minuta na političkoj sceni habsburške prijestolnice. Kako god bilo, i druge su europske metropole imale slične probleme; Pariz, London, Berlin i Rim također su bili prenapučeni i rastrgani političkim borbama. Europske nacije na rubu svjetskog sukoba tražile su nova područja za gospodarsku eksploataciju i dominaciju. Prema Jenksu, deseci velikih gradova mogli su stvoriti pedesetak ljudi Hitlerovog profila. Postavlja se pitanje, kakav je utjecaj Beč imao na mladića iz Braunaua? Vrlo vjerojatno, niti jednog značajnijeg političara iz prve polovice 20. stoljeća nije tako jako odredila jedna urbana sredina u kojoj je ovaj proveo život, kao što je Hitlerovu osobnost oblikovao Beč. Ogromni grad gdje je živjelo mnoštvo otuđenih pojedinaca samo je potencirao različite oblike Hitlerovog bijesa koji je postupno prelazio u fatalni fanatizam. U *Mein Kampf*u je

614 Overy, R. “Diktatori”, str. 14.

615 Jenks, William A., “Vienna and the Young Hitler”, Columbia University Press, New York, 1960., str. 158-159.

616 Smith, B. F., “Adolf Hitler”, str. 133-141.

617 Overy, R., “Diktatori”, str. 14.

618 Jenks, W. A., “Vienna and the Young Hitler”, str. 1-2.

kasnije zapisao kako je jedini prijatelj koji ga nikada nije napuštao tijekom bečkih dana bila glad. Njegove mladenačke snove o umjetničkoj budućnosti uništili su profesori koji su ga srušili na prijemnom ispitu, dok su se socijalisti rugali Hitlerovim uvjerenjima o rasi tako što su prednost davali bezličnoj rulji nazvanoj „proletarijat”. Za mladog Hitlera habsburška politika postupnog popuštanja Mađarima i Slavenima, koji su prema njemu uništavali germansku državu, bila je još jedno veliko razočaranje. No, s gotovo beskrajnim vremenom za proučavanje dnevnih tiskovina i političkih ideja, mladi je Hitler stvorio vlastitu hibridnu ideologiju. Od pangermanista je preuzeo zamisli o krvi i rasi, od Habsburga poštovanje prema tradiciji, a od socijalističkih krugova originalne i učinkovite načine agitiranja i širenja propagande. Temelji nacionalsocijalizma bili su postavljeni. „Beč je bio i ostao moja najteža, ali i najvažnija, životna škola.”, napisao je kasnije Hitler.⁶¹⁹

U biografskoj knjizi o životu mladog Staljina, britanski povjesničar Montefiore iznosi podatak kako su početkom 1913. godine u Beču živjela dva buduća titana svjetske politike; Hitler i Staljin. Obojica su s prijezirom gledali na Habsburgovce te su, i Hitler i Staljin, bili opsjednuti rasnim pitanjem. Hitler je razvijao antisemitske poglede, dok je Staljin istraživao za svoj članak o nacionalnostima čije će zamisli o strogo centraliziranom, nadnacionalnom i totalitarnom državnom aparatu primijeniti u politici Sovjetskog Saveza. Židovi su za obojicu bili problem; Hitler je u njima vidio odbojne socijaliste, rasu koja predstavlja prijetnju, dok je Staljin prezirao njihov nomadski duh, mističnost, i taštinu koju je uočio kod Trotskog. Gotovo trideset godina kasnije, ideološke strukture jednog Austrijanca i jednog Gruzijca sukobit će se u najbrutalnijem ratu u povijesti čovječanstva.⁶²⁰

PRVI SVJETSKI RAT

Hitler je nastojao izbjeći služenje vojnog roka u habsburškoj vojsci te je 1913. godine pobjegao u München. Ipak, austrijske vlasti su ga uhvatile. Nakon medicinskog pregleda proglašen je fizički nesposobnim za vojnu službu (tada mu je izmjerena i visina: 174 cm). S vojnom otpusnicom vratio se u München te je ulaskom Njemačkog Carstva u Prvi svjetski rat oduševljeno pristupio Bavarskoj vojsci već 2. kolovoza 1914. Nakon završene obuke 29. listopada 1914. poslan je u Belgiju na ratište. Imao je čin kurira, a u studenome je promaknut u čin kaplara. U prosincu je dobio Željezni križ II. klase zbog svojih zasluga na bojištu („najsretniji dan u mom životu” pisao je svom minhenskom stanodavcu). Svoje vojne obaveze Hitler je shvaćao vrlo ozbiljno te je bio vrlo požrtvovan vojnik.⁶²¹ Ostao je sačuvan njegov izvještaj s bojišnice, iz kojeg je očito koliko je uživao u ratu: „Pucnjava traje od pet ujutro do pet popodne. Naši gubici su relativno teški... Napor je ogroman. Nažalost, Englezi su prestali napadati.”⁶²²

619 Isto, str. 218-222.

620 Montefiore, Simon Sebag, „Young Stalin”, Phoenix, , London, 2007., str. 274.

621 Skupina autora, „Kada, gdje, zašto i kako se dogodilo”, Mozaik knjiga, Zagreb, 2005., str. 336.

622 Victor, George, „Hitler”, str. 54-55.

Nekritički se odnosio prema svojim nadređenima i nije imao bliskih prijatelja. Vrijeme je uglavnom provodio čitajući. Nije pio ni pušio, niti je posjećivao bordele. Tvrdio je “da nema vremena za žene”. Suborci su ga smatrali čudakom. Pretpostavlja se da je ovo razdoblje uvelike utjecalo na razvoj Hitlerove ličnosti. Sam je Hitler rekao kako je to najznačajnije doba njegova zemaljskog života. Ipak, do kraja rata više nije napredovao u činovima; neki povjesničari pretpostavljaju da je sam Hitler odbijao razgovore o svom promaknuću jer se nije želio maknuti od običnih vojnika gdje se najbolje osjećao. Drugi pak smatraju da mu je napredovanje onemogućeno zbog činjenice da je bio Austrijanac. U kolovozu 1918. je dobio Željezni križ I. klase; kaplari su rijetko primali ovo odlikovanje. Kraj rata Hitler je dočekao u bolnici gdje se liječio od kratkoročnog sljepila koje je zadobio trovanjem bojnim otrovom. Šokiran kapitulacijom carske Njemačke u studenom 1918, Hitler je ostao u uvjerenju da njemačka vojska nije bila poražena u ratu, nego je, navodno, “izdana” od skupine koju su činili ratni profiteri, Židovi, socijalisti, štrajkaši i razni ne-njemački “unutarnji neprijatelji” koji su se uvukli u vladajuće strukture. Nacionalni je poraz shvatio kao osobno poniženje i nosio je u sebi nekontroliranu, strasnu želju za osvetom.⁶²³

Kada je stigao u Njemačku, Hitler je bio samo još jedan izgubljeni i siromašni mladić u moćnom, imperijalistički nastrojenom carstvu. Poslije rata karte su se promijenile; Austrijanac je započeo svoj uspon u zemlji izmučenoj ratnim stradanjima i siromaštvom.⁶²⁴

VOĐA TISUĆLJETNOG NJEMAČKOG CARSTVA

U mnogo čemu Hitler je ostao nezreo čak i djetinjast do kraja života. Bolje se slagao s djecom (i životinjama) nego s odraslima, u čijoj je nazočnosti ponekad osjećao nelagodu. Volio je dječje stvari, slatkiše i čokoladu (običavao je stavljati sedam žličica šećera u čaj), cirkus i kino, gdje je najviše volio “Snjeguljicu i sedam patuljaka” i “King Konga”. Volio je čitati priče o američkim kaubojima i Indijancima, pogotovo pustolovne priče Karla Maya, Nijemca koji je pisao o američkoj granici koju nikada nije vidio. I druge navike koje je stekao u dječjaštvu ostale su mu do smrti. Fantazije iz djetinjstva obojile su život odraslog čovjeka.⁶²⁵

Čovjek koji je mogao oboriti Versajski sporazum, obnoviti njemačku vojnu moć, objaviti rat polovici svijeta i uništiti milijune nerazumljivo se razlikovao od uskogrudnoga, moralizatorskog, malograđanskog Hitlera čiji je omiljeni dnevni obrok bio poslijepodnevni čaj. Obični Hitler bio je pedantan i izbirljiv, njegovi ukusi u kulturi bili su ograničeni, a režim privatnog života ukočen i asketski, osobito tijekom rata. Mrzio je pušenje, bio je trezvenjak i vegetarijanac.⁶²⁶ Pred kraj rata Hitlerovo se zdravlje iznimno

623 Overy, R., “Diktatori”, str. 14-15.

624 U knjizi “Hitler – The Pathology of Evil”, str. 6., George Victor navodi četiri ključna čimbenika koji su utjecali na Hitlerov uspon: 1) Politička nestabilnost u Njemačkoj; česti pokušaji prevrata, pojava privatnih vojnih odreda, ulične borbe itd., 2) Teška gospodarska situacija; Francuska kontrolira regiju Ruhr, koja sadrži gotovo 80% njemačkog ugljena i željezne rude, iznimno visoka inflacija, 3) Društvene promjene; aristokracija polako gubi značaj, srednja klasa sve je siromašnija, žene traže veća prava, itd., 4) Strah od komunizma i želja za osvetom onima koji su potpisali “sramotni poraz” Njemačke u Prvom svjetskom ratu.

625 Green, V., “Ludilo kraljeva”, str. 319.

626 R. Overy, “Diktatori”, str. 20-21.

pogoršalo što je utjecalo na njegovu donošenje odluka. Pretpostavlja se da je obolio od Parkinsonove bolesti.⁶²⁷

Unatoč mitologizaciji nacističke ideologije i Hitlerovog lika, očito je kako su *Führerova* stremljenja jednim dijelom bila uvjetovana i njegovim mladenačkim iskustvima. Pojednostavljeno rečeno, u vrtlogu političke napetosti poslije Prvog svjetskog rata, jedan je čovjek vidio svoju priliku da svijet uvuče u sukob kako bi mogao poraziti vlastite demone.⁶²⁸ Unatoč činjenici da su o Hitleru napisane brojne knjige, on je i dalje enigma za povjesničare. Mnogi dokumenti o njegovoj mladosti su skriveni ili uništeni, određeni ljudi koji su ga nešto bolje poznavali prije nego što je postao apsolutni vođa *Reicha* su ubijeni. Fascinacija Hitlerovom osobnošću i dalje je prisutna u suvremenoj historiografiji, no prema Davidu Welch, ona nerijetko vodi u domenu žutila i znanstvenog zastranjenja.⁶²⁹ Pisati o Hitlerovim danima provedenim u Beču ili njegovim iskustvima iz Prvog svjetskog rata, bez uzimanja u obzir njihovog značaja za Hitlerov politički put i nacionalsocijalističku ideologiju, znači uklopiti se u okvire Welchove konstruktivne kritike.

LITERATURA

- Evans, Richard J., "The Coming of the Third Reich", The Penguin Press, New York, 2003.
- Green, Vivian H. H., "Ludilo kraljeva", Naklada Ljevak, Zagreb, 2006.
- Hitler, Adolf, "Moja borba", Kvrge izdavaštvo, 199-
- Jenks, William A., "Vienna and the Young Hitler", Columbia University Press, New York, 1960.
- Montefiore, Simon Sebag, "Young Stalin", Phoenix, London, 2007.
- Overy, Richard, "Diktatori - Hitlerova Njemačka i Staljinova Rusija", Naklada Ljevak, Zagreb, 2005.
- Redles, David, "Hitler's Millennial Reich: Apocalyptic Belief and the Search for Salvation", New York University Press, New York, 2005.
- Smith, Bradley F., "Adolf Hitler – His Family, Childhood and Youth", Stanford University, California, 1967.
- Victor, Geroge, "Hitler – The Pathology of Evil", Brassey's, Virginia, 1998.
- Welch, David, "Hitler – Profile of a Dictator", Routeledge, London, 2001.
- Kada, gdje, zašto i kako se dogodilo", Mozaik knjiga, Zagreb, 2005.

627 V. Green, "Ludilo kraljeva", str. 319.

628 Povjesničar George Victor je napisao kako je Hitler vidio rat kao priliku da riješi vlastite probleme. Ostala je upamćena njegova izjava iz 1932. godine: *Rat je vječan, rat je univerzalan. Ne postoji početak kao što nema ni mira. Rat je život... Rat je porijeklo svega.* Izvor: Victor, George, "Hitler", str. 53.

629 Welch, David, "Hitler – Profile of a Dictator", Routeledge, London, 2001., str. 2.

Luka Pejić:

ADOLF HITLER – CHILDHOOD AND YOUTH

Summary

Adolf Hitler (1899 – 1945) grew up in a family of a dominant father and a religious mother, as the fourth of six children. In his childhood years he was a loner, reserved and friendless. His high school years were marked by a conflict with his conservative father, Alois, who could not tolerate his son's artistic ambitions. After the death of his mother Klara, young Hitler went to Vienna to enrol into the Academy of Arts, but to no avail. He spent almost six years in Vienna on the margins of society; he survived by drawing postcards and occasionally performing manual labour. At that time he started to develop national socialist ideas of German racial and political supremacy under the various ideological influences. During the First World War he served in the German army, where he was wounded and decorated for battlefield merits. He began his quick political ascent after 1918 which brought him to the head of Germany in 1933.